

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA
RODZINY W GMINIE ŚWIDWIN W LATACH
2020-2022
ZA ROK 2020



Sprawozdanie obejmuje działania podjęte w 2020 roku, które miały na celu realizację założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świdwin na lata 2020-2022. Program został przyjęty uchwałą Nr XVIII/139/2020 z dnia 25 lutego 2020 r.

Podmiotem realizującym Program Wspierania Rodziny w Gminie Świdwin jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie. Program na lata 2020 – 2022 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na proces monitoringu programu.

Do zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a. (uchylony)
 - b. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Realizując zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej :

- opracował Gminny Program wspierania Rodzin na lata 2020-2022, który został przyjęty Uchwałą Nr XVIII/139/2020 Rady Gminy Świdwin z dnia 25 lutego 2020 roku
- Zarządzeniem Kierownika OPS nr 2/2020 z dnia 03.02.2020 r. wprowadzono „Procedury objęcia rodziny pracą z asystentem rodziny”.

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną , na której opiera się całe społeczeństwo. Fundamentem niniejszego dokumentu jest przede wszystkim dobro dzieci, ochrona ich praw oraz zapewnienie bezpiecznego i harmonijnego rozwoju. Rodzina kształtuje osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycji i poglądy, wpływa na sposób postrzegania świata oraz na postępowanie w dorosłym życiu. Zaburzenie i deficyty w rodzinie wpływają negatywnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło problemów w dorosłym życiu młodych osób, wyrażając się niskimi aspiracjami i ambicjami, często poniżej możliwości intelektualnej dzieci i młodzieży.

Priorytetem działania w ramach wspierania rodziny jest zapewnienie dziecku specjalnej ochrony, pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, zapewnienie warunków niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego rozwoju. Pomoc rodzinie powinna być ukierunkowana na wykorzystanie zasobów własnych rodzin i środowiska lokalnego przy pomocy dostępnych możliwości. Pomaganie, w miarę możliwości, powinno prowadzić do życiowego usamodzielniania osób i rodzin, poprzez przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu głównie własnych zasobów oraz zasobów dostępnych w najbliższym środowisku. Działania w ramach wspierania rodziny powinny służyć odbudowaniu i podtrzymaniu uczestnictwa rodzin w życiu społeczności lokalnej, powinny być ze sobą spójne i uwzględniać prawo do zachowania własnej tożsamości.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. Z 2017 r., poz. 697) wsparcie rodzin polega w szczególności na:

- 1) opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;

- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a)1) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860);
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a

Ustawa o wspieraniu rodziny nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom niewydolnym wychowawczo. Pomoc realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdwinie działa Zespół do spraw Asysty Rodzinnej, którego zadaniem jest realizowanie postanowień wynikających z treści art. 8 ust. 1 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.

Zespół ds. Asystentury Rodzinnej jest narzędziem pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Głównym zadaniem zespołu jest:

- Pełna diagnoza i analiza sytuacji rodzinnej pod kątem zaistniałych problemów i deficytów – badanie przyczyn kryzysu.
- Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia zdolności do wypełniania tych funkcji.
- Rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny.
- Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji – grupy wsparcia, grupy samopomocowe.
- Skuteczne przeciwdziałanie zjawiskom przemocy domowej oraz minimalizowanie jej skutków.
- Zapewnienie szczególnego wsparcia dzieciom krzywdzonym – stałe monitorowanie rodziny.
- Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych oraz informacyjnych w celu uświadomienia społeczeństwu negatywnych skutków wychowawczych.
- Współpraca z instytucjami pracującymi w obszarze pomocowym (dzielnicowi, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, pracownicy Wydziału d/s nieletnich KPP, Rzecznik Praw Dziecka).
- Praca nad poprawą relacji w rodzinie, z dalszą rodziną, środowiskiem sąsiedzkim oraz instytucjami.
- Opracowywanie we współpracy z rodziną planu pracy z rodziną.
- Uczestnictwo w pracach Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

- Dążenie do usprawniania procedur prowadzonych postępowań asystentury.

Po rozpoznaniu sytuacji rodzinnej w oparciu o wywiad środowiskowy/diagnozę i dane uzyskane od instytucji (sąd, placówki oświatowe, podmioty lecznicze, inne) pracownik socjalny wnioskuje o przyznanie asystentury dla rodziny do Kierownika, a Zespół jest ciałem opiniodawczym do wprowadzenia do rodziny asystenta.

Asystent rodziny jest to osoba, która przez pewien czas wspierająca rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Natomiast celami szczegółowymi są:

1. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym wymagającym interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
2. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
3. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi.
4. Prowadzenie działań interdyscyplinarnych na rzecz dzieci i rodzin.
5. 5. Prowadzenie działań na rzecz reintegracji rodziny oraz na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Jako podstawę do udzielania wsparcia rodzinie, realizowanej poprzez przydzielenie rodzinie asystenta rodziny jest szczegółowa diagnoza potrzeb i deficytów w zakresie wypełniania roli opiekuńczo-wychowawczych.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdwinie w 2020 r. zatrudnionych było trzech asystentów w pełnym wymiarze godzin, jeden zatrudniony był do lutego 2020 r.

W 2020 roku odbyły się 3 posiedzenia Zespołu do spraw Asysty Rodzinnej. W ramach działań Ośrodka w 2020 roku 22 rodziny (w tym 46 dzieci) było objętych wsparciem asystenta rodziny, w 8 rodzinach asystentura zakończyła się. Ze względu na osiągnięcie zamierzonych celów zamkniętych asystentur było 3, ze względu na brak efektów pracy 2 rodziny, ze względu na brak

współpracy 3. Pomoc obejmowała działania podejmowane przez pracowników socjalnych i asystenta, poradnictwo specjalistyczne oraz inne formy pracy środowiskowej, w tym organizację lokalnych działań środowiskowych, projektów, warsztatów i zajęć.

Tabela nr 1

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w 2020 r.

Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny	22
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył współpracę w 2020r.	8
Liczba dzieci niepełnoletnich w rodzinach	46
Rodziny wielodzietne	10
Rodziny niepełne	13
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w zastępczej formie opieki	7
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	13

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 2

Problemy występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	22
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	7
Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „NK”	11
Liczba osób z problemem alkoholowym	11
Bezrobocie	7
Długotrwała choroba	8
Niepełnosprawność intelektualna	9

Źródło: opracowanie własne

Działania podjęte w rodzinie

1. Podjęcie/utrzymanie pracy	5 osób
2. Zarejestrowanie w Powiatowym Urzędzie Pracy	3 osoby
3. Otrzymanie dodatku mieszkaniowego	4 rodziny
4. Wyjazd dzieci na kolonie	18 dzieci
5. Podjęcie leczenia odwykowego/utrzymywanie abstynencji	6 osób
6. Konsultacje/leczenie psychiatryczne dorosłych i dzieci	13 osób
7. Spłacanie zadłużenia za mieszkanie, media	12 osób
8. Remont mieszkania i wymiana mebli, sprzętu domowego	12 osób
9. Umieszczenie dzieci w przedszkolu	4 dzieci
11. Opłacanie posiłków w szkole, w przedszkolu	30 dzieci
12. Udzielenie pomocy w organizacji sprzętu do nauki zdalnej	11 dzieci
13. Przedstawienie możliwości poprawy dostępu do sieci internetowej	14 dzieci
14. Udzielanie instrukcji obsługi programów edukacyjnych	14 dzieci
15. Udzielanie korepetycji w systemie online	8 rodzin
16. Współpraca z wychowawcami, pedagogami szkół , koordynacja działań	17 rodzin
17. Umawianie wizyt lekarskich, specjalistycznych	16 rodzin

18. Współpraca z instytucjami rządowymi i jednostkami pozarządowymi: sądami, kuratorami, Policją, biegłymi sądowymi, mediatorem sądowym, terapeutą uzależnień, terapeutą rodziny 22 rodziny
19. Udział w zespołach do spraw oceny okresowej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej 5 rodzin

W ramach zadań dotyczących wspierania rodziny Gmina Świdwin realizowała działania w projekcie „*Podziel się domem - Razem możemy więcej!*” realizowany przez Fundację Green Europe oraz Stowarzyszenie Aktywnego Wspierania Gospodarki z Wrocławia, Powiat Białogardzki, PCPR w Białogardzie, Miasto Białogard, MOPS w Białogardzie, Gminę Białogard, GOPS w Białogardzie, Gminę Karlino, GOPS w Karlinie oraz Gminę Świdwin i GOPS w Świdwinie w ramach Działania 7.6. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Celem projektu było zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w województwie zachodniopomorskim na rzecz 110 rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze, w tym 24 rodziny z terenu Gminy Świdwin, będących w sytuacji zagrożenia utraty możliwości opieki nad dziećmi. Projekt przyczynił się do podniesienia kompetencji, w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, poprawy relacji rodzic-dziecko oraz funkcjonowanie społeczne uczestników.

Projekt przewidywał następujące formy wsparcia:

- spotkanie zapoznawcze
- wsparcie specjalistów
- całodzienny wyjazd autokarowy
- zajęcia rodzinne
- weekend rodzinny
- spotkanie podsumowujące

W ramach projektu „Podziel się domem – razem możemy więcej” 10 rodzin otrzymało do dyspozycji nowe laptopy z akcesoriami oraz 2 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny skorzystała z niedopłat korepetycji oraz 1 asystent rodziny odbył superwizję.

Gmina Świdwin przystąpiła również do działań partnerskich w projekcie „*Razem możemy więcej!*”, który realizowany przez Fundację Green Europe w Partnerstwie z Gminą Świdwin – realizatorem jest GOPS w Świdwinie oraz Stowarzyszeniem Aktywnego Wpierania Gospodarki, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Celem projektu było zwiększenie u 120 rodzin; 470 uczestników/czek projektu (dorosłych: 100K, 80M oraz dzieci: 120 K, 130M)) dostępności do usług społecznych w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny; w tym

- dla 100 rodzin (80K, 50M, w tym ON: 7K, 3M) zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej i/lub zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, i/lub mających problemy wychowawcze,
- wsparcie dla 10 rodzin zastępczych (10K, 10M) z trudnościami wychowawczymi,

Projekt skierowany do osób fizycznych (pracujących, uczących się lub zamieszkujących na obszarze woj. zachodniopomorskiego) z powiatu białogardzkiego, świdwińskiego, koszalińskiego, kołobrzeskiego, wałeckiego i szczecineckiego.

W ramach projektu uczestnicy wzięli udział w spotkaniu poznawczym z kąciakiem animacyjnym dla dzieci, grill z poczęstunkiem i animatorem dziecięcym oraz całodzienny wyjazd autokarowy do Parku Wodnego w Koszalinie ze zwiedzaniem Muzeum Oręża Wojska Polskiego w Kołobrzegu. Rodziny skorzystały również z 3-dniowego weekendu z noclegami nad morzem. Odbyło się również spotkanie poznawcze w Oparznie.

W ramach projektu była prowadzona superwizja dla asystentów rodziny, pracowników socjalnych, z której skorzystało 4 pracowników socjalnych i 1 asystent rodziny.

Rodziny wspierające i placówki wsparcia dziennego

Na terenie Gminy Świdwin nie było rodzin wspierających. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie podjął działania w kierunku pozyskania wsparcia w postaci rodzin wspierających zgodnie z art. 29 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na

stronie GOPS w Świdwinie została umieszczona informacja dotycząca poszukiwania do współpracy rodzin wspierających rodziny przeżywające trudności w wyplenianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W 2020 roku nie nawiązano współpracy z żadną rodziną chętną do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach współpracy Gminy Świdwin z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci z Koszalina w 2020 roku funkcjonowały i nadal funkcjonują dwie Placówki Wsparcia Dziennego w Bierzwnicy i Oparznie.

Na terenie Gminy działa ponadto 14 świetlic wiejskich, które oferują szeroki zakres wsparcia dla dzieci i młodzieży.

Wspieranie aktywności społecznej rodzin

Rodziny z terenu Gminy Świdwin są motywowane i zachęcane do czynnego udziału w życiu społecznym poprzez czynny udział w festynach i imprezach kulturalnych organizowanych przez Urząd Gminy Świdwin i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie. W 2020 roku odbyła się kolonia letnia do Morynia na którą wyjechało 18 dzieci z Gminy Świdwin.

W celu udzielenia możliwie szerokiego wsparcia rodzinie doświadczającego kryzysu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie oferował wsparcie certyfikowanego terapeuty uzależnień. W 2020 roku terapeuta uzależnień udzielił w sumie 40 konsultacji dla mieszkańców Gminy Świdwin. Terapeuta udzielał wsparcia pracownikom socjalnym i asystent rodziny, konsultował indywidualne wsparcia, pomagał w sporządzaniu planu pomocy, pomagał w znalezieniu odpowiedniej placówki leczniczej dla osób uzależnionych.

PODSUMOWANIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie systematycznie prowadzi działania profilaktyczne skierowane do rodzin wychowujących dzieci a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zakładając owe wsparcia ze strony wszystkich służb i instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym , a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo -wychowawczej w stosunku do swoich dzieci potrzebują

pomocy w zakresie pokonywania trudności szkolnych, organizowania czasu wolnego, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczne jest rozwój różnorodnych środowiskowych form środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Role te mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wapiące. Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że praca asystentów rodziny przynosi oczekiwane efekty.

POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ W 2021 ROKU

- Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z zatrudnieniem asystentów rodziny
- Pozyskiwanie osób do pełnienia funkcji rodziny wspierającej
- Zabezpieczanie środków finansowych na realizację umów, które zostaną zawarte z rodzinami wspierającymi, które będą udzielać wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej
- Zabezpieczanie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo- wychowawczej
- Zabezpieczenie środków finansowych na dalsze finansowanie terapii uzależnień
- Rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic, klubów
- Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny zajmujących się pracą z rodziną